

BUDA-PESTA

24 Nov. st. v.

6 Dec. st. n.

Va eși duminică.

Redact.: strad'a iernei nr. 1.

Nr. 46.

Anulu X.

1874.

Prețulu pe unu anu 10 fl.

Pentru Romanii'a 2 galbeni.

Dîmbiri si Lacrimi.

Lacrimi sunt: — ori ce simțire
 Ce esala unu tristu cantu;
 Unu doru, o compatimire,
 Unu regretu, o desparțire,
 Unu adio... lacrimi sunt!

Dîmbiri sunt: — ori ce placere
 Ce-ti suride pe pamentu;
 Unu fiuru, o mangaiere,
 Unu visu dragu, o rovedere,
 Sarutare... dîmbiri sunt!

Lacrimi sunt: — frundi'a ce pica
 Candu alu tórnei rece ventu,
 Ca o mana inamica,
 Crudu o smulge, o radica,
 Si-o arunca pe pamentu.

Dîmbiri sunt: — unu risu de sóre
 Pintre desi si negri nori;
 Unu cantu de privighetóre,
 Ascultatu din departare
 Intr'unu reversatu de diori.

Lacrimi sunt: — sermanulu care,
 De mai multu timpu nemancatu,

Tinde-o mana cersitória...
 Èr acel'a care are
 Trece-alaturi nemiscatu!

Dîmbiri sunt: — in asta lume
 Sè te scii tu adratu
 Si sè scii cà alu teu nume
 Ca o santa rugaciune
 Dî si nóptea-i pronunțiatu!

Lacrimi sunt: — mórtea ce stinge
 Viéti'a intr'unu muritoru;
 Intristarea ce se 'ncinge
 Atunci candu clopotulu plange
 C'unu plansu jalnicu si sonoru!

Dîmbiri sunt: — dîmbiri de viétiá,
 Unu copilu, unu angerasiu,
 Cu peru blondu, cu dulce fatia,
 Rumenu ca o diminétiá,
 Nebunu ca unu fluturasiu!

Lacrimi sunt: — si crude inca!
 Candu p'océnulu latu si mutu,
 Intre valuri, ventu si stanca,
 Vedi unu vasu cà se adanca,
 Si se face nevediatu!

Dîmbiri sunt: — candu dup'o nópte
Agitata si-unu visu reu,
Privindu in realitate,
Vedi cà reulu e departe,
Departe cu visulu teu.

Lacrimi sunt: — lacrimi amare,
Acestu barbarismu turbatu,
D'a vedé inca popóre,
Cà sunt gata sè s'omóre
Pentr'unu capu infumuratu!

Dîmbiri sunt: — dîmbiri sublime!
Pentru-acei ce 'n visulu loru
Vedu o lume fara crime,
Fericiti fara victime
Si o turma c'unu pastoru!

Dulci dîmbiri, lacrimi amare...
Éca-ti viéti'a, muritoru!
Si chiar asta-a mea cantare
Nu-i o lacrima ce-apare
Trista 'ntr'unu ochiu dîmbitoru?

T. Sierbanescu.

De insemnatatea botaniceii romanesi.

— O parte din acestu tratatu fu cetita in adunarea de la Oravitia a Societătii pentru fondu de teatru. —

III. Plante de descantece si vraji.

(Urmare.)

2. *Matruna*. *Acanthus mollis* lat., echte Bärenklaue germ.

Radecin'a de la matruna o pórta barbatii in prastia (sierpariu) ori posonariu, mai vêtosus catanele candu se duc la bataia; muierile o pórta in brâu, cà-ci dupa credinti'a poporului matrun'a portata la sine feresce si apera pe omu de tóte relele, si acésta in forma de cane poternicu si credintiosu. Cium'a (dómni'n'a cale,) diavolulu, si alte spirite necurate, tramise fiindu de vrajitori, prin facaturi si menaturi, sè pocésca, sè omóra si mance etc. pe cutare omu, se duc pana la dinsulu, apoi trecnescu si fugu inapoi d'in apropiarea lui, spunendu catra vrajitoriele ce le-au menatu, cumca nu potu sè-i face nici unu reu, de óre-ce matrun'a, ca unu cane poternicu si credintiosu, veghiéza ageru langa acelu omu.

Candu vine coler'a ori cium'a intr'unu satu si incepu ómenii a morí, atunci delocu se

face urmatoriulu descantecu a supra satului: Trei muieri betrane sciutórie, cu perulu despletitu, pléca la mediu de nópte si 'ncungiura satulu; un'a duce cu sine saponiulu, a dóu'a caldarea cu apa, a trei'a unu bratiu de matruna, si incungiurandu ele satulu, tacéndu ca surde si mute, la totu drumulu si la tóta calea ce ese din satu stau, sapa grópa, uda cu apa din caldare, si ingrópa acolo matrun'a. Doi ómeni cu unu plugu cu boi negri le urméza éra tacéndu la o indepartare de vre-o 100 pasi, brezdandu cercu in giuru de satu. Dupa incungiurarea acést'a, se duc in casa la un'a din cele trei muieri, acolo deja ascépta de la tóta cas'a câte o persóna aducédu faina, carne si alte câte bucate ce au. Aici acum cele trei muieri totu tacéndu facu cu apa din acea caldare si cocu turta (pogacea) ciumei ori colerei (a dómnei cale;) candu sunt gat'a, vine pop'a si cetesce bucatele (déca nu au popa de asemenea panura, lu-aducu din alte sate), cari forméza cinstele ciumei ori colerei, apoi se punu toti si se ospetéza pe la média nópte, inchinandu cinstele ciumei, colerei etc. In urma plecandu a casa totu natulu capeta o bucata de turta, si gustandu din ea, o duce a casa si o dà spre mancare la toti casnicii, impartindu-o in taritie si la vite, cu scopu spre a se ferí si scuti toti de ciuma ori colera. Se crede cumca peste matrun'a descantata si ingropata la drumurile si càile satului, nu este iertatu ciumei ori colerei sè intre in satu. Mai departe spune traditiunea, cà asemenea ceremonii se facu mai vêtosus, tragandu brés l'a periferica cu plugulu, candu se intemeiéza satulu.

Aceste tóte le-am auditu in 11-a juliu 1874 in comun'a curatu romanésca Sichevitia de langa Dunare, in cas'a parocului Sav'a Golamba, de la muierile sciutórie: Ana Surescu, Elena Popoviciu, Simziana Vucea, Nasta Putnicu si Maria Juritia, pe cari le-am ascultat pentru botanic'a romana, caletorindu espresu pana la Sichevitia, cà-ci am fostu incunos-cintiatu, cumca acolo se afla multe muieri sciutórie.

Cerculu magicu de aperare de rele, ce se trage in giurulu satului cu ocasiunea fundării lui, si a descantării ca sè nu intre cium'a si coler'a in satu, dîcu cerculu acést'a se afla a) in povestile nóstre romanesi, b) in descantéculu la saparea si scóterea baniloru, si c) in cunun'a Sám-dienelor.

Anume in povesti, candu diavolulu in-siéla pe omulu seracu dusu in padure dupa lemne, dandu-i avutfi mari, cu conditiunea ca

omulu sè-i dee ce-i va esî mai înainte in cale sér'a candu va ajunge a casa. Omulu socotindu la cane, dar din intemplantare de asta-data i-a esîtu înainte sér'a candu a ajunsu a casa fic'a sa propria. Acum omulu la cererea diavolului ducându fic'a afara in padure spre a o predá diavolului, sub nume cà se duce prin padure sè caute lemne, a parasitu-o acolo. Venindu Santa Maria cu unu bātu, a trasu cercu marioru in giurulu ficeii, dicându-i sè nu iésa nici decum dintr'insulu pana va vini éra ea, cà-ci déca va esî, nu va fi bine de dins'a. In urma a venitu diavolii, sub desclinite forme amagindu-o sè iésa dins'a din cerculu ce o incungiura, dar fét'a nu a vrutu sè iésa; deci peste nópte s'au aretatu diavolii ca leii, ca smei, ca balaurii etc. recnindu si sberandu si repediendu-se a supra fetei, dar numai pana la cercu, intr'insulu inse nu cutezá sè intre. Fét'a plina de frica a petrecutu siedindu josu in cerculu respectivu. Demanéti'a a venitu éra Santa Maria si luandu-o de mana a scosu-o din cercu, si a dus'o totu de mana pana a casa, predandu-o parintiloru scapata de diavolu.

In descanteculu saparei comoriloru de bani, se ducu respectivii ce vreu sè sape bani la San-Georgiu nóptea la mediulu noptii in padure, si acolo: a) cu dintii belescu teiulu, ori b) cu cutitul, inse cu manele in dosu la spate, nefiindu iertatu a se întórce sè caute inapoi, cà-ci atunci lu-iá naib'a. Cu astu-felu de teiu belitu luandu spini albi (goglini si goglicii) si implantandu de ei cercu in giurulu locului unde voiescu sè sape, spinii se impletescu resp. ingradescu cu teiulu si facându-se si descanteculu la astu-felu de ingraditura, nu este iertatu diavolului si spiritelor rele sè intre, candu nóptea sapa ómenii banii, spre ai nepaciuf.

La Sâm-diene, cum numesce poporulu serbatórea nascerei Santului Ioanu in 24 juniu, candu este mediulu verei, si candu jóca sórele dupa socotinti'a poporului, se compunu cunune de Sâm-diene galbene (galium verum, wahres Labkraut,) si Sâm-diene albe (galium mollugo, gemeines Labkraut,) si se punu intr'unu cuiu la ferestri si la pórtá de catra drumu, aruncandu unele si pe casa (facându-se mai multe cunune), cu scopu ca acele cununi menite Santului Ioanu, sè aduca norocu in casa, si sè ferésca intrárile in casa de ori si ce rele, anume de intrarea spiriteloru necurate. Cunun'a de Sâm-diene asemenea forméza unu mutatoriu cercu magicu de aperare de rele.

Acestu cercu magicu de aperare de rele se

afla si in autorii vechiloru romani. Romulu candu a fundatu cetatea Roma asemenea a trasu cu plugulu unu cercu perifericu, desemnatu dreptu locu spre a se asiediá acolo cetatea. Si acésta datina a fostu la Romanii vechi prescisa la intemeierea tuturoru satelor si orasielor. Dar la autorii latini nu s'a pastratu scrisu procedur'a speciala ca la Daco-Romani.

3. *Erb'a datului si a faptului.* Heniraria glabra, kahles Bruchkraut. — *Datulu* este acea bóla, candu omulu odata séca din puteri, candu capeta in totu trupulu doreri si tusiesce, si se crede cà acésta bóla a capetatu-o prin aceea, cà vre-unu omu reutatosu a datu bolnavului in nescari beuturi ce-va ierburi stricatióse de sanetate. — *Faptulu* apoi este acea bóla, care se aréta ca nisce inflaturi (duluri) pe sub pele (felu de blande) si in facia la ochi, facându-se in urma sgaibosu.

Descanteculu se face pentru amendóue la olalta in urmatoriu modu:

— Aminu, aminu Cosmandin, descanteculu Santei Marie, léculu din man'a mea sè fia, cu man'a voiu descantá, cu man'a voiu luá, tóte daturile, tóte fapturile, tóte durerile, tóte tusele, tóte fulgerile, tóte strecnitele, tóte nepoterile etc. datulu mana faptulu, faptulu mana datulu: sè scóta din trupulu omului acestuia, tóte durerile, nepoterile, tusele, strecnetele, fulgerile etc. din inm'a lui, din plumanile lui, din ósele lui, din grumadii lui" etc.

Si asiá de trei ori se descanta, apoi i se dà sè beie ierburile datului si a faptului, si anume se dà odata mercuria in pragulu usiei, casei, vinerea la riu, si duminec'a éra in pragu. Erburile se punu in apa neinceputa si neferte se dau sè se beie.

4. *Média-nópte.* Melampyrum nemorosum, blauer Wachtelweizen. Lotrii candu se ducu la mediu-de-nópte sè fure, ori sè jafuiesca, iau si pórtá in sinu cu ei acésta planta, spre ai ferí de reu. Acést'a planta descantata (vrajita) si portata in brâu de amoresa, déca se póte intelni cu amoresulu ei pe la mediu de nópte, intru atát'a lu-farmeca pe acest'a, si cu atát'a potere magica lu-constringe la amoru, câtu in scurtu timpu trebue sè o iá pe amores'a sa de socia.

Se mai crede despre acést'a planta, cumca pe toti accia cari o pórtá descantata in brâu, nóptea cu o potere farmecatória i imbarbatéza si insufletiesce intru lucrurile loru. Descanteculu nu l'am pututu inca capetá.

5 *Dosnic'a veneta* Clematis integrifolia lat., ganzblättrige Waldrebe; *dosnica galbena*: Car-

pesium abrotanoides, Stabwurzeltartige Kragenblume. Despre cea veneta, prin muieri de la Sfinitia si Berzasca, apoi si prin ómeni de la Rusova nóua, éra despre cea galbena prin muieri de la Berzasca, Moldova nóua, Sasca mont. Crasiova si Ciclova mont. m'am convinsu a fi aceea-si intru tote satele.

Aceste sunt buedile, ori florile uritiuniloru. Cu ele se vraj-sece, se nu traiésca bine barbatulu cu muierea, se parasésca barbatulu cas'a, fetiorii se se desparta, se-si uriésca amoresele loru etc. Pentru acést'a nici nu sunt bune aceste flori se le aduci si tieni in casa descantate, nici se puni man'a pe ele, nici se le porti in palariá etc.

Dupa cum spune Solomia Manescu din Oravitia mont. descanteculu dosniciloru se face in dóue feluri: a) unulu se face cu o untura, care se compune din: untura din funingina de pe cosiu si de pe fundulu caldãrii, apoi din dosnic'a descantata; acestu descantecu se face pe o persóna anumita, a carei vestminte, precum si tietinele usieloru casei, si incheiaturile patului unde dorme trebue unse; b) altulu se face fara persóna, dar spre a afumá imbracamintele (si unu imbracamentu e destulu) cui vrei se-lu faci uritu in lume.

Pentru amendóue descanteculu este asemene. Dosnic'a se scóte din pamentu cu pepteni de lana prin dóue muieri, dintre cari candu dà un'a cu peptenulu in pamentu la radecini, candu cealalta. Se descanta luni'a la capetulu lunei de demanétia candu se desparte nóptea de diua. Descantatorea cu capulu despletitu, cu dosnic'a si cu peptenele de lana in mani la spate intorse esindu intre drumuri, la respantii, descanta astu-felu:

— Dosnica inbesnata, dosnica (ori inderetnica) intunecata, dosnica urita, de lume afurisita si scuipita (aci scuipe pe ea,) dosnica cu cetia de diminétia si cu negrétia, dosnica haituita si de lume parasita, dosnica cu tatalu codrului (codroniu) si cu ur'a omului, dosnica cu mam'a padurei si cu negrétia a ciumei, dosnica cu straj'a campului si cu ferea pamentului! Eu cu pepteni te descantu si la respantii te rupu in ventu, si pe cine cu dosnic'a acést'a voi afumá, coltiatu ca peptenele in lume va remané, intunecatu uritu se va face, si cu totu de lume se va desface, lumea in capu va luá si dragu nu va mai aflá, si la celu afumatu precum se despartu aci drumurile asié se se desparta (de amoréza, de socia) inimile, si se péra spartu in ventu, precum eu acum descantu.“

In decurgerea descantecului, descantatorea cu manile in dosu la spate, in peptenele care lu-tiene la spate, tragendu dosnic'a o sfarima, cari astu-felu sfarimata cade pe o panza asternuta de dinapoi pe pamentu. Astu-felu descantata dosnic'a, se pune in untur'a resp. si totu cu ea se afuma imbracamintele cui vrei se-lu faci uritu.

Dosnic'a numita si „inderetnica“ si-are numele seu de la formatiunea floriloru sale, dosu in dosu.

(Va urmá.)

Simeonu Manguica.

Ori pe care . . .

Ori pe care drumu m'asiu duce,
Nici unulu nu-mi place-asié,
Ca si drumulu ce conduce
Pana la iubit'a mea.

Cã-ci se 'ncepe cu doru mare,
Cu suspinu nemangaiatu;
Dar cu-o dulce 'nbratisiare
Se finesce 'n sarutatu.

Cocieriu, mena se mérga,
Cã mi-i doru si suspinediu,
Ca s'ajungu la dulcea draga,
S'o sarutu, s'o 'mbratiezu!

Ionu Tripa.

Painginulu.

— Naratiune istorica de S. S. —

(Urmare.)

— Permite-mi dar se te intrebu, de ce origine esti? — intrebà alu doile.

— Eu sum corsicanu, — respunse bucatariulu.

Intre convorbirile aceste indata se ivi o trasura acoperita, si forte galanta

— Nu te spariá! — reflectà unulu. — N'ai se patiesci nici unu reu. Noi suntemu insarcinati de dam'a, care te-a inviatu la acésta intelnire, se te conducemu la dins'a, fiindu cã nescari giurstãri au opritu-o d'a vinf aice in persóna. Asiá dara ffi bunu, ocupa locu in calés'a acést'a!

In internulu bucatariului incepu o lupta

intra frica si sperantia; dar elu nu avù timpu de a meditá multu, fiindu că cei doi ómeni lu-apucara mai cu forti'a si lu-dusera catra calésa.

In astu-felu de impregiuràri critice, elu nu putù sè siovaiésca, ci ocupà locu in calésa cu óre-si-care temere grozava.

Abiá se suì elu in calésa, caii o si luara in galopu. Trecù cam unu patrariu de óra, candu unulu din cei doi individi rupse tacerea, dîcêndu:

— Inainte de tóte, am sè-ti comunicu ce-va, dlu meu!

— Pofsimu! — response bucatariulu cu tonu debilu.

— Dómn'a nóstra ne a insarcinatu sè-ti legàmu ochii; ea numai astu-felu póte sè vorbésca cu dta.

— Dar pentru ce? — intrebà bucatariulu cu tonu iritatu.

— Asiá pretîndu giurstàrile, dlu meu, — response celalaltu.

— Acuma vedu, cà aveti vr'o intentiune malitiósa, — reflectà bucatariulu cu nelinise.

— Dar ti-am spusu deja odata, cà n'ai sè te temi de nici unu necasu; nu-ti ffa dar frica de noi!

— Dar pentru ce acésta procedura misteriósa? Eu nu pricepu, nici nu credu, cà ati avé cu acést'a vre-unu scopu bunu.

— Ceca ce ti-am mai spusu, ti-o repetàmu si acuma, cà n'ai sè te temi de felu, numai te supune vointieloru nóstre.

Bucadariulu nu avù ce sè faca, decàtu a se supune vointiei acestoru ómeni misteriosi.

Trecura dóue óre dupa mediulu noptii, si bucatariulu inca totu erá legatu la ochi, cu o marama de metasa. In fine trasur'a se opri.

Unulu din ei luà de mana pe bucatariulu emotionatu si lu-duse in unu edificiu grandiosu. Saira mai multe trepte, pana ce in fine i deslegà maram'a de la ochi, si apoi dupa aceste elu disparù.

Aflandu-se bucatariulu singuru, privi in giurulu seu, si vediù cà se afla intr'unu salonu pomposu, cu mobile elegante. Acestu aspectu facù impressiune imbucuratória a supra dînsului. In salonu domniá linisce mormentală, numai o lumina de stearinu si-respandea radiele sale misterióse a supra mobileloru. Dinsulu asceptà cu nerabdare evenemintele ce de siguru aveau sè se intemple.

Peste pucinu o dama imbracata in doliu,

si cu fórte mare elegantia aparù inaintea dînsului, din camer'a laterala, dîcêndu-i:

— Multiamescu-ti, dle! pentru cà ai fostu asiá de esactu. Nu te spariá, nu ti-se va intemplá nimicu! Eu fui silita a me folosí de astu-felu de mijlóce, fiindu cà asiá poftescu giurstàrile. Dar inainte de tóte trebue sè-ti spunu pentru ce te-am invitatu, si anume ca sè-mi ffi in ajutoriu la realisarea planului meu. Primesce mai antâiu portfoliulu acest'a, care contiene 50,000 de franci, in bancnote. Sum'a acést'a o poti câstigá fara de nici o ostenéla, de cumva vei face mie, si respective Italiei unu serviciu bunu.

— Ce felu de serviciu? — intrebà bucatariulu uimindu-se.

— Unu serviciu, — response dam'a, — pentru care te va binecuventá Italia si Europa intréga.

— Nu te pricepu de felu, ce voiesci, — dîse bucatariulu.

Dupa o pauza scurta dam'a continuà:

— Me vei pricepe, dle, indata. Deci s-pana atunci primesce aceste pravuri si le mesi teca in dejunulu celu mai de aprópe a lui Napoleon.

Bucadariulu cautà uimitu la dama.

— E bine, dle, dîse dam'a cu unu aeru aristocraticu, — nu e timpu de siovaire. De cumva nu vei primí pravurile aceste, vei in-cetá de a mai traf; la din contra, déca nu vei refusá ofertulu meu, vei avé si bani destuli, si — — si-apoi ti-voiu fi consórtu!

Cuvintele aceste din urma insufletira in câtu-va pe bucatariulu desperatu, dar indata i se intunecà fati'a si dîse:

— Ah! eu sè otravescu pe iubitul meu imperatu?! Óre nu ar fi acést'a o crima mare?!

— Voiu suportá eu pedéps'a si inaintea tribunalului supremu din ceriu, response dam'a cu cinismu. Ér acuma jóra iute pe acestu crucificesu, cumca vei inveniná pe Napoleonu, la din contra vei fi fiulu mortii.

Bucadariulu apucà cu convulsiune crucifiesulu si jorà.

— Asiá, acum e fórte bine, — continuà dam'a, — primesce dar sum'a acést'a ca recompensa, ér aceste pravuri spre reusírea planului meu. Inse aibi grigia, dle, de ti-tîne juramentulu, cà-ci la din contra nu voiu garantá pentru viéti'a dtale.

(Finea va urmá.)

Ioanu Marchesiu.

S A L O N U.

Mésa de cetire.

„Incercări critice a supra unoru credintie, datine, si moravuri ale poporului romanu“, de G. D. m. Teodorescu. Bucuresci 1874.

I.

Vinu cu viua placere de a salutá pe dlu Teodorescu: a) pentru că s'a apucatu de a studiá acésta materia de insemnatate ponderósa pentru romanismulu nostru, atacatu de atâti miserabili straini; b) pentru că aceste materii mi-sunt de mai multi ani predilectiunea ocupatiunilor mele, strigandu si eu de atâte ori: Romani, culegeti si lucrati pe acestu terenu nationalu; c) pentru că am esperiatu din opulu numitu, că punctulu nostru de plecare e totu acel'a-si, convenimu in scopu si apoi in multe idei si in unele rezultate.

Astu-felu de idei sunt pe pag. 2—8 si sunt aruncate ca nesece schintei vfi. ce stralucu in intunereculu acestui materialu vastu si parasitu pana acuma. Dlu T. dice: „Popórele cari si-uita originea si menirea, sunt mai curendu séu mai tardfu sterse din cartea vietii... Infrangeti moravurile si datinele unui poporu, sdroboti-i credintiele, traditiunale, si atunci fiti sicuri, că natiunalitatea i apune. Cercetati, patrundeti in poporu si-i studiatu credintiele si veti aflá, care i este originea, si ce a fostu? A le parasí, e pentru unu poporu ca si candu ar renunciá cu precugetare la consciinti'a de ce a fostu, ce este si ce va fi!“ etc. Si aceste si asemeni idei le subscriu.

In alte puncte generale, incátu atingu originea materieloru, stámu aprópe, séu am de a mai intregí. Dlu T. p. 4 dice: „Cá fondulu, ce constituie esentialminte natiunalitatea romana, este latinu, si latinu archaicu, ba póte etruscu, cá-ci pastréza neschimbate, cum erau la inceputu, parte din credintiele strabune.“ Acést'a in sine e unu adeveru, precum am aretatu in „Familia“ din 1873 p. 237, unde am descriu „Palilia“ din Romania si Italia vechia, si „Alesulu“ din Dacia superióra; unde am aretatu, că acea serbatóre a romaniloru vechi, nu numai e sustienuta, ba e si cultivata la Romanii de adi, si pentru de a intarí sentinti'a dlui T. am mai multe materie. Acea sentintia e inse de a se intregí astu-felu: Si pana ce datinele si serbatorile in cultulu familiaru de adi, si cele din cultulu pastoriloru si agronomiloru de adi, se reducu la cultulu romanu vechiu; mito-

logi'a poporala daco-romana ne reduce pe noi la isvóre mitologice eline vechie, p. e. Urga Murga, Iliana Cosandiana etc. in câtu atingu miturile vechie, ce am demustratu in mai multe publicatiuni.

Óre aceste tóte sunt aduse de a dreptulu din Italia prin coloniile romane in Dacia, si elemintele eline mitice s'au stracuratu mai nainte prin Sicilia, séu o parte a trecutu prin Tracia inainte de colonisare la daci, séu dupa colonisare in primii seculi la daco-romani? e o intrebare, care ori cum sè se decida, va constatá, că tóte elemintele din datine, serbatori pagane, si mitologi'a poporala de adi la noi, sunt ori curatu romane vechie, ori eline, si cá din acestu punctu, atare mitologi'a straina, nu a avutu influentia a supra cultulu poporului nostru!

Dlu T. p. 4 dice inca: „Cá de si aceste, pagane prin fondulu, prin caracterulu generalu, si chiar prin personagie, credintiele pastrate la Romani *pórta urm'a religiunii crestine*, care le-a indulcitu“ etc. Ací dlu T. indica cu dreptu epoc'a crestinatátii, si vre sè precunosca influenti'a crestinismulu a supra datineloru si credintieloru romane pagane. Si eu precunosc o parte, cá-ci nu se potea ca o religiune, adeca cea crestina, sè n'aiba influentia a supra celei vechie, ce trebuiá sè cada, modificandu cele pagane in unele culturi; dar trebuie sè adaugu cu positivitate, că mai multa influentia a avutu cultulu paganu a supra formării religiunii crestine, care nu s'a pututu creá pe sine independinte de trecutul milenariu alu popóreloru, nici de a produce cu totulu unu ce-va nou, inca necunoscutu, ci a trebuitu sè se reforme din cea pagana, si pentru acést'a aflámu dieitátí pagane, in crestinetate. Mitulu cu Philimon si Baucis candu vine Jupiter si Mercuriu la ei, se afla in colind'a Avutulu si Seraculu si in povesti poporale, unde in loculu lui Jupiter e Christosu, in alu lui Mercuriu (ori Hermes) e Petru. In 25 dec. a fostu mai la tóte popórele, serbatóre de sóre, de nascerea sórelui, asiá la Romani „Natalis solis invicti.“ Nascerea sórelui nenvinsu. Christosu, carele dupa cantările de la Craciunu, e sórele dreptátii, a inlocuitu dieitátite de sóre din 25 dec. si in secululu alu IV-le s'a pusu nascerea lui Christosu pe diu'a candu erá Natalis Solis invicti. Si altele asemeni.

La acestu punctu trebue sè mai adaugu, cà tradițiuni sèu legende curatu crestine, la noi s'au si impaganitu, dieitătile ori santii crestini s'au trasu in mituri, pentru cà la poporul nostru si adi se sustiene religiunea pagana, pe langa cea crestina, si se imprumuta, un'a cu alt'a.

Aceste sunt dara nesce materie, precum de interesu fôrte pretîosu pentru de a cunoște vieti'a poporului romanu de adi, si a-lu aduce pe elu la cunoscinti'a de sine, ce i pôte garantá existinti'a; asiá sunt nesce materie fôrte grele si vaste, in câtu pentru unu individu nu ajunge vieti'a unui omu ca sè le patrunda si inchee tôte, ci e necesariu ca mai multi literati sè se ocupe de ele.

Dlu T. cu modestia si-intituléza opulu: „Incercări critice“ si pe p. 4 dîce: „Ni-am permis a schitiá o parte dintr'insele dupa mijlôcele de cari dispunemu.“ Candu am cetitu in „Familia“ 1870 pag. 143 cà dlu G. Missailu scrie: „Datinele, obiceiurile si tradițiunile poporului romanu“, am acceptatu asemeni materii, dar nu le-am aflatu.

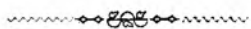
Dlu T. p. 5 dîce: „Desevêrsît'a lipsa de studiarea si esplicarea credințieloru, datineloru si moravuriloru natiunale, e singurul boldu ce ne face a întreprinde modest'a incercare de facia. Recunôscemu si nu acceptâmu, ca critic'a sè ne mai amintésca, cà pentru o asemenea opera trebuescu studie speciale, cunoscintie vaste si ani indelungati de cercetâri... si intentiunea a fostu mai multu de a emulá tinerimea de aceea-si vêrsta cu noi, sè nu tréca nepasatória pe langa dinsele, sè le iubésca, sè le stimeze, sè caute a le esplicá. si-a le incuragiá mantînera.“

Aceste cuvinte me indémna, ca eu sè nu scriu in sensu strinsu critica, ci prin aceste sîruri sè spriginescu întreprinderea dlui T. ca si pe a mea, si sè facu unele lamuriri, cari pentru aceste materii le-am aflatu de bune.

Pentru acésta, mi-voiu face observările a supra *partii formale* a opului. si voiu pertractá numai *unele materii* din opu.

(Voru urmá doi articoli.)

At. M. Marienescu.

Conversare cu cetitôriele.

— Sarutarea. —

Sesonulu de érna a inceputu. Orasiiele au devenitu éra-si impoporate, cà-ci locuitorii si

óspetii s'au adunatu din tôte partile. Suntemu in ajunulu petreeceriloru de totu feliulu.

De ocamdata ne aflâmu inca numai la introduce. Acuma e timpulu concerteloru si alu conferințieloru literarie. Si acolo si aice se aduna unu publicu numerosu, precum adeca artistulu sèu autorulu pôte sè atraga pe multi sèu — pucini.

Astu-felu de conferintia se tienù in duminec'a trecuta in sal'a cea mare a universitătii de aice, — in presinti'a unui publicu fôrte mare.

Mare — pentru cà sujetulu conferintiei a fostu fôrte interesantu, care emotiunéza si incanta chiar si pe cei mai seriosi, — cari de altmîntre afectéza a nu avé acésta placere.

Sciti de ce erá vorb'a? De sarutare. Cui nu i-ar placé sarutarea? Cine n'ar merge bucurosu acolo unde se vorbesce despre acést'a?

Dlu professoriu de la universitate, dr. Vécsey, si-a intitulatu disertatiunea astu-felu: „Insemnatarea juridica a sarutării“, si incepù prin o analiza istorica.

Romanii vechi, la convenire si la despartire, se sarutau in frunte; mai tardîu apoi din frunte se lasara si mai josu — pana la gura, inse numai spre a se convinge déca muierile sèu fetele n'au beutu vinu?!

Introdusa odata acésta datina, ea devenì o moda placuta, si ca tôte modele, — degenerà si acést'a. Atunce apoi ei nu se sarutau numai a casa, ci la ori ce intelnire, pe strade, piatie si alte locuri publice.

Acésta moda de siguru a produsu multe inconveniente si istorii picante, cà-ci numai astu-felu se pôte esplicá unu edictu alu lui Tiberiu, — care oprì sarutarea in locurile publice.

Dupa legile romane, mirés'a trebuiá sè rentôrca mirelui tôte darurile acestuia, de cumva casatorí'a nu se esecutá. De cumva inse mirele a capetatu de la mirés'a sa v'ro sarutare, dins'a erá in dreptu a-si retiené jumetatea din daruri. Dar care mirés'a nu-si saruta mirele inainte de cununí'a?

Se 'ntielege, cà asemenea fapte nici decâtu nu erau dupa gustulu lui Cato, carele numai pentru aceea a dimissionatu pe unu senatoru, pentru cà acel'a si-a sarutatu nevést'a in presinti'a ficeii sale.

Multu mai blandu judecà acelu rege grecescu. carele audîndu, cà unu tineru inamoratu de fic'a lui, a sarutatu-o intr'unu locu publicu, respunse astu-felu:

— Déca noi amu pedepsí pe cei ce iubescu, ce amu face acelora, cari urescu?!

Acelu rege sciea siguru, cà a pretinde de la unu tineru a nu-si sarutá alés'a animei sale, ar fi nedreptatea cea mai mare, — ar fi unu ce, ce nu este cu putintia.

Bine díce unu jovialu poetu germanu :

Ein schönes Mädchen sehen,
Und sie nicht dürfen küssen —
Heisst bei der Quelle stehen
Und fast verdursten müssen.

Publiculu, compusu mai alesu din tineri, ascultà cu cea mai mare placere conferintia picanta, si dete de multe ori semne de com-placere.

Dupa aceste dlu professoriu trecù la felurite natiuni si descrise cu colori fórte viue insemnetatea juridica a sarutàrii la fía-care.

Scopulu meu inse nu este a face unu es-tractu, si astu-felu a reproduce o disertatiune, cà-ci — precum a dñsu Göthe — ffa-care teoria e sura.

Nu-mi placu teoriile de felu. Eu preferu practic'a. Mai alesu in sarutare...

Credu, cà si dvóstre sunteti de acordu cu mine, amabile cetitòrie.

Cà-ci ce este sarutarea :

Er kühlt und glüht, er fragt und er gibt Antwort,
Er heilt und er vergiftet, trennt und bindet,
Er kann versöhnen, wie entzweien, kann
Vor Wonne tödten und kann Todte wecken,
Und mehr noch, mehr! Was könnte nicht ein Kuss!

Josifu Vulcanu.

Curierulu modei.

Budapesta 3 decemvre.

Scump'a mea amica! In vér'a trecuta, pe candu ne preamblamu bratiu de bratiu, la umbr'a teiloru din promenad'a bàiloru, unde petrecusem cu tine nesce óre atátu de placute, ti-am promis, cà la rentòrcere ti-voiu scríe din candu in candu nesce rònduri despre — ce gândescu cà te va interessá mai multu.

E bine, de si tardíu, éta vinu a impliní promisiunea mea.

Dar ce sè-ti scriu? Credu cà vei dori sè scíi noutàtile modei. Ti-scriu dar de aceste, câte am aflu, cà-ci multe nici nu sunt.

Ern'a a sositu iute, deci magazinele de moda sunt pline de dame, si croitorii au de lucru, càtu abié sunt in stare a gatá tóte cele comandate.

Caracteristic'a principala a modei presintò este variatiunea. Intr'unu locu vedemu o dama in rochia de catifea négra, cu slepu fara tunica, croita angustu spre corpu, cu maneci anguste, imbumbata pana la grumadi, si cu nesce gulere innalte la grumadi. Unu adeveratu modelu alu Mariei Stuart. Intr'altu locu

zarimu o dama in rochia ce ajunge numai pana la pamentu, pe partea de josu nici o decoratiune, cu tunica bogatu inestetita, de láturi cu catarama, inestrate cu panglice, si in locu de spacelu — peptariu de catifea fara manece, si decoratu pomposu cu sinorature. Amu mai vediutu o alta toaleta, in care decoratiunea fu aplicata in josulu rochiei.

Premulu jóca mare rolu. Am vediutu o multíme de haine si paletòt-uri inestrate cu premu.

Bunditiile de catifea negra, cu premu de vulpe vènetà, se pórtà fórte multu. Croiulu e mai alesu largu.

Peleriele sunt de multe feluri. Numai in privintia colòrei cam asèmena. Cele mai multe sunt negre. Decoratiunea se face din pene, flori, margele scilpiciose, catarama, séu panglice. Din cele insirate aice se intrebuintieza de odata si câte trei.

Imitatiuni de bijuterii inca sunt fórte placute si multe le pórtà. Cercei, acu de peptu, bratilete etc. se potu capetá de totu felulu, lucrate admirabilu si inestrate cu petre fórte bine imitate. Florile artificiose mai alesu atragu atentiunea tuturora.

Dar de ajunsu acuma atát'a. Romanu a ta

Alexandrina.

B o m b ó n e.

— Ce este amorulu?

— O antitesa incarnata. Si dovéda e cà :

Lu intelnesci pretutindeni : la teatru si 'n cuventare, Asta-di lu-vedi ca e angeru, ér mane unu demonu mare. Candu lu-cauti, fuge de tine, dar vine candu fugi de elu, Si sbóra iute catu póte, de si vine 'ncitinelu. Spiritulu ti-roscolesce candu anim'a ti-a cuprinsu. Si numai atunci iuviuge, candu in adeveru e 'nvinsu.

Domnulu X., un'a din celebritàtile nóstre literare, facea parte din guard'a nationala din Bucuresci.

Mai de una-di, e intempnatu de dnulu Z. care a stricatu si elu cernél'a scriindu unulu din multele pamflete ce aparu si disparu, si care pentru acestu cuventu crede cà e in dreptu sè trateze de confrate pe ori-ce omu de merite reale.

— Bonjour, scumpe colege, — i díce pretentiosulu nostru.

X. cautà in vanu sè-si adune suvenirile.

— Ah!... da, mi-aducu aminte, — respunse elu in fine, — eram mi se pare, in acel'a-si batalionu in timpulu concentràrii.

La teatrulu *** acritiile aduceau intre culise multíme de femei sub diferite titluri.

Actorii se incomodau.

Directorulu, spre a scapà de ele, puse avisulu urmatoriu :

— Dnele acritie nu voru puté aduce cu sine de càtu câte-o mama.

CE E NOU?

* * * (Kossuth) dupa nóu'a lege electorala n'ar fi pututu fi alesu deputatu. Deci ca sè se póta alege si

de-acuma înainte, deputatul Csanády Sándor a scris pe numele lui o casa a sa cu pamenturile corespundătoare.

** (*Camer'a deputatiloru Ungariei.*) In sedintia de la 30 nov. ministrulu de finantie a cerutu imputere petru bugetu pe primul treiluniu alu anului viitoriu, că-ci timpul fiindu deja inaintatu, acel'a nu se va mai puté volá in anulu acest'a. Apoi a presantatu o multime de proiecte de legi pentru dări noue. Totu in acésta di si boerii au tienutu sedintia, in care s'a publicatu legea electorala.

** (*Imperatés'a Russiei*) petrecù la finea lunii espirate la Paris, unde franc-sii o primira cu indatinat'a loru curt'sia. Clironomulu a facutu visita lui Mac-Mahon.

** (*Nu-i bine sè aibi multi servitori.*) De dupa noulu proiectu de lege, presintatu de curendu camerei de catra ministrulu de finantie, fia-care domnu va platí dare si pentru numerulu servitoriloru sei, si a nume: pentru unu servitoriu 8 fl.; dupa doi, pentru fia-care 10 fl.; dupa trei, pentru fia-care câte 12 fl.; dupa patru, pentru fia-care câte 15 fl.; dupa cinci, pentru fia-care câte 18 fl.; dupa sies, séu mai multi, pentru fia-care câte 20 fl.

** (*Corpurile legiuitorie ale Romaniei*) s'a deschisu la 15/27 nov. Presiedinte s'a alesu dlu Dimitrie Ghica.

** (*Dómn'a Meta.*) Asiá se chiama o femeia „renumita“, care se afla de câte-va dile aici in otelulu Palatinu. Dómn'a Meta e o tinera profeta din Egiptu; d'ns'a adeca ti-spune, déca mergi s'o vedi — pentru unu pretiu de intrare óre-care: de câti ani esti, ai familia séu ba, déca esti insurat, de candu esti insurat, câti copii ai, de câti ani esti etc. Ea a studiatu maestr'a sa in Egiptu, si ghicesce tóte numai din semele fruntii.

** (*O catastrofa grósnica*) s'a intemplat la Sentiu. Kunczi János, unu calfa de croitoriu, parasindu-si meseri'a, s'a dusu in servitiu la societatea calei ferate, unde nu peste multu fu numitu pazitoriu la schimbarea liniei. Dinsulu traia fórté reu cu mama-sa, si se certá adese-ori cu d'ns'a. Astu-felu si la 24 l. tr. elu intr'atái'a perdù respectulu datoritu ei, încátu apucá cutitul s'o strapunga, dar altii lu-opriira. Intr' aceste trenulu fluera, dinsulu alergá la postulu seu, schimbá lin'a, apoi se culcă crucisii peste sine — sé móra. Trenulu sosi, dar nu trecù peste elu, că-ci mătorele dinaintea rotilor lu-impinsera la o departare de vr'o 200 de pasi. In fine conductorulu bagá de séma si oprí trenulu. Nenrocitul tineru inca nu erá mortu, dar ranitu grozavu. Elu fu transportatu in spitalulu misericordianiloru din Posionu.

** (*O scena comica.*) Intr'un'a din noptile trecute, doi barbati inaintau unulu catra altulu pe drumulu Albrecht din Buda. Strad'a erá intunecósa si niri unu trecatoriu nu se mai zariá intr'ins'a — afara de ei. Ac ste motive fure de ajunsu de a infricá pe ambii si a-si intipuí, că indata i va atacá vr'unu talhariu, de cari — gratia politiei — se afla destui, mai alesu in noptile de érna, pe stradele din Budapesta. Candu apoi ei se zarira, frie'a loru ajunsu la culme, că-ci fia-care eugetá, că celalaltu e vr'unu talhariu. Unulu dintre ei, mai slabu la angeru, care se credea jefuitu, si începù sè strigo chiamandu ajutoriu. Celalaltu, spariatu de acestu strigatu, o tull la fuga. Celu

d'antâju, vedindu-se domnulu situatiunii, se luá la fuga dupa celalaltu, facéndu-si planulu, că — prindendu-lu de urechia — lu-va duce la politie. Cá noroculu, la tunelu lu-si ajunse. Acolo apoi observara amendoi, că d'nsii sunt amici vechi.

** (*M'am prepaditu!*) Asiá esclamá dilele trecute o feta tinera valetandu-se pe strad'a Kerepesiului din Budapesta, că-ci a picatu de pe capu-i o corfa cu óue. Vedindu acésta catastrofa trista, ne-amu adusu a minte de povestea, „fét'a cu óuele.“ Câte de tóte si-ar fi pututu cumperá ea pe pretiulu óuelor, déca le-ar fi vindutu cu câstigu! Ba dóra s'ara fi si inavutitu! De siguru, că si trecatorii au fostu impresionati de aceste eugetári, că-ci indata au facutu o colecta de câti-va florini pentru fét'a pagabita. Ea s'a bucuratu fórté si se departá suidiendu din locul nenrocosu, unde — pare-ni-se — a câstigatu in perdere.

** (*Unu consulu femeiescu.*) Dómn'a Harris, care a servitu in America pe timpul resbolului in calitate de gigitória a bolnaviloru, si a luat parte la 52 de batalii, fu numita consulu alu statelor unite, la Venetia.

** (*Nenorocire.*) Unu economu din San-Martinulu de campia, fiindu venatoriu passionatu, nicári nu mergea fara favorita sa pusca. In 6 l. tr. mergendu elu la semenatu, si luandu-si — ca totu-de-una — pusca cu sine, candu s'a rentorsu a casa, dandu sè icie unu sacu cu gráu, si acatiandu-se saculu in cociusulu puscei ce se aflá in carutia, de odata s'a auditu o detunatura inspaimantatória, si economulu cadíu mortu.

** (*Numirea stradloru din Budapesta*) s'a afisiatu pe pareti dilele trecute numai unguresce. Pan' acuma orá si nemtiesce. Nemtii, cari nu séu unguresce, se scarpna pe capu.

** (*Delegatiunile*) corpuriloru legiuitorie austro-unguresci, se voru convocá pe lun'a lui martiu. Se dice, că ministulu de resbelu comunu va cere in bugetu suma mai mare decátu in anulu trecut.

** (*Increcare cu columbele de postu.*) Unu proprietariu din Ipolyság dilele trecute a facutu increcare cu o parecchia de columbe de postu. A nume a prinsu o parecchia si a dusu-o cu caruti'a deschisa la Vatiu facénda o caletoria de cinci óre si jumetate. La 12 óre, in presintia mai multor martori, elu a eliberat columbele, logandu mai antâju de aripele loru o cedula. Ele incepura a sbrá numai decátu catra casa, si ajunsu acolo la 2 óre.

** (*Din Budapesta pana la Paris pe josu.*) Inpartesiramu in nr. trecut, că unu omu vré sè mérga pedestru din Budapesta pana la Paris. Acuma adaugemu, că acestu domnu se chiama Kozteczky; dinsulu a fostu ostasiu, a servitu si in armat'a lui Garibaldi, ér acuma e corespundinte pentru diuarie. Plecare va avé locu in septeman'a viitória, si caletoria se va face totu pe langa sinele calei ferate. Controlarea se va face de catra respectivii pazitori ai liniilor.

** (*O bancnota de 10 fl. dusa de ventu.*) Intr'una din dilele espirate, o spelatorésa din Budapesta si-numerá banii in pórt'a unei case din strad'a Dorothea. De odata se porní unu ventu, rapi bancnot'a din manilo ei; si o duse afara pe strada. Biét'a femeia alergá iute la strada, inse chiar atunce trecédu mai multi insi pe dinaintea portii, nu putù strabate indata in

mijloculu stradei. In urma inse totu-si reusi sè ajunga acolo, zarì josu o harthia, o apucà cu convulsiune, o radică, se uità la ea, dar ah! — aceea nu erà bancnot'a cautata, ci unu petecu de harthia netrebnică. Privi in giaru de sine, prin tót partile; inse nicairi nu-si gasì bancnot'a. Nenoroic'a incepù a plange amaru. Mai multi insi trecura pe acolo, inse nimeni nu-i pasà multu de plansulu ei. In urma vini unu betranu, si o intrebà, cà pentru ce plange? Ea i spuse, cà a spelatu tóta septeman'a, si acuma ventulu i-a dusu tóta plat'a. Betranulu scòse 12 fl. si i dete muierii sè nu planga, apoi se duse si elu. Betranulu e unu comerciantu bine cunoscutu.

* (Cum studieza unii din tinerii romani in Franca.) Ni sangora mim'a sè spunemu urmatòri'a intemplant, in care eroulu principalu este unu Romanu. „Le Droit“ ni anuncia, cà acum dóue luni si mai bine unu bijutieru, lucratoriu a casa, strad'a Montyon, numitu Debsky, a bagatu de séma, cà i lipsece unu lantiu de auru si o bràriara de o valóre de 400 franci, ce i se dedesera spre reparare de d. Frank, bijutieru din Passage des Panoramas. Dupa ce Debsky si-a facutu reclamatiunea sa la loculu competentu, s'a dusu la stapenulu seu caruia, aretandu-i faptulu, i-a propusu sè-i retie din munc'a sa câtu ce-va pana se va platì de valórea obiectelor furate. Din nenoroicire, dlu Frank nu mai avea incredere in Debsky si i refusà netu de ai mai da de lucru. In timpu de dóue luni Debsky, tata a doi copii mici, se gasia, in urm'a acelei banuieli, lipsitu de cele mai necesarie ale esistintei si in neputintia de a probà nevinovat'a sa. La 10 nov., tatalu ucenicului lui, numitu Apelu, fu opritu de unu individu care lu-rugà de a-i platì o bucatu de pane. Elu lu-duse la unu brutaru; aci strainulu i dîse, cà elu ar avè ce-va bani, déca aru gasì pe cino-va sè-i cumperu unu lantiu de auru fórte ef-tinu. Apelu se oferì de a-lu cumperá. Se dusera in strad'a Beautreillos la fratii B. musicanti, din cari unulu a concuratu la conservatoru. Apelu recunoscù obiectulu furatu. Fratii B. declarara, cà l'au cumperatu de la unu compatriotu romanu a supra caruia Debsky, si elu din Romani'a, avea banuiela. Acestu individu, numitu D., a disparutu, dupa ce a schimbatu bratiar'a in bani. Debsky, doveditu nevinovat, dlu Frank nu s'a mai indoitu a-i dá de lucru.

Flamur'a lui Hymen.

☞ (Dlu Iosifu S. Vasilco,) professoru in Blasiu, la 22 nov. si-a serbatu cunun'a in catedral'a de acolo cu domnisiór'a Cecilia Grama.

☞ (Dlu Ioanu Farcasiu,) teologu absolutu in dieces'a Gherlei, la 12 nov. a condusu la altariu in comun'a Periceiu pe domnisiór'a Rachila Cosma, fic'e a repausatului preotu de acolo Ioanu Cosma.

☞ (Dlu Dimitrie Ioanovicu,) s'a cununatu la 23 noemvre cu domnisiór'a Sidonia Birisianu in Timisióra.

Biserica si scóla.

☞ (Congressulu din Sibiu) Intocmai precum anunciamuram in nrulu trecut, imperatulu n'a aprobatu alegerea de metropolitu facuta de congressu in persón'a Pr. SS. parintelui episcopu de Caransebesiu Ioanu Popasu. Rescriptulu sosindu la Sibiu, congressulu s'a

redeschisu in sambet'a trecuta la miédia-di sub presi-diulu Pr. SS. parintelui episcopu din Aradu, Mironu Romanu. Dupa ascultarea raportului deputatiunii tramise la Majestate, se dete cetire rescriptului regescu, prin care se respinge alegerea de metropolitu a Pr. SS. parintelui episcopu Popasu si congressulu se invita a purcede la alegere noua. Rescriptulu se dete unei comisiunii de 9, spre a raportá a supra lui. Raportulu comisiunii sè cetì in siedinti'a de la 29 nov., si congressulu, de si cu multa durere, cà-ci votulu seu n'a fostu insotitu de aprobarea mai innalta, totu-si cu sup. nere omagiala datorita — luà actu de resolutiunea imperatéseca, si hotari a face alegere noua. (A se vedè pe pagin'a din urma depesiele telegrafice. Rod.)

☞ (Episcopu la Lugosiu) va fi numitu dlu dr. Victoru Mihali, secretariu metropolitanu in Blasiu. Actele s'au si tramisu la nunciatur'a din Viena, spre a fi inaintate la Roma. Asié dara publicarea oficiala are sè urmeze nu peste multu.

☞ (Pentru rigorosanti.) Facultatea de legi a universitatii din Budapesta a adoptatu proiectulu ministerialu relativu la ordinea rigoróseloru. — Conformu acestui proiectu, de acuma inainto se voru face 3 rigoróse din legi si 2 din sciintiele politico.

☞ (Episcopulu ruthenu din Eperiesiu.) Ganganetz, imbetranindu pró tare, i se va dá din partea guvernului unu ajutoriu vicariulu in persón'a profesoriului de la universitate — Tóth Miklós.

☞ (Numerulu studentiloru) la universitatea din Budapesta se urca la 2386, in cea din Clusiu la 361; ér la politechniculu din Budapesta studieza 788 de tineri. Ar fi interesantu sè scimu numerulu Romaniloru.

☞ (Episcopu la Muncaciu) se va numi vicariulu episcopescu din Maramuresiu Ioanu Pásztely.

Societati si institute.

☞ (Teologii romani din Pesta) au indreptatu o rugare catu metropolitulu si ceialalti episcopi, spre a mijloci, ca sè li se permita a infintia de nou societatea literaria bisericéseca romana, care esistase deja si in seminariulu din Viena, care inse la — transmutarea teologiloru romani de acolo la Budapesta — fu suprimata de superiorii seminariului d'aice.

☞ (Societatea „Romania Juna“) a junimei romane din Viena a tîenutu la 24 nov. adunare generala, in presinti'a unui publicu fórte numerosu. Dupa terminarea lucràriloru adunàrii urmà unu concertu, despre care raportàm mai la vale.

☞ (Congressulu internationalu alu americanistiloru) se va tîené in anulu viitoriu la Paris. Scopulu acestei adunàrii este d'a contribui la progressarea studioloru etnografice, limbistice si istorice privitorie la ambele Americi, si 'n specialu din timpii anteriori lui Cristof Columbu. Romani'a va fi reprezentata la acestu congressu prin dlu V. A. Urechia.

T e a t r u.

☞ (Teatrulu celu mare in Bucuresci.) La 14/26 nov. artistii asociati au reprezentatu pentru prima-óra pies'a: „Lupt'a pentru credint'e“, drama cu maro spectaculu in 5 acte si 9 tablouri, de Marc Fournier, tradusa de Dimitriade.

☞ (Teatrulu-circu in Bucuresci.) Compani'a dra-

matica reprezentată și dirijată de M. Pascaly, la 12/24 nov. reprezintă pentru a patra oară piesa: „Haimanalele“, comedia locală în 3 acte, de M. Pascaly, muzică de T. Georgescu. La 14/26 nov. se reprezintă pentru prima oară piesa: „Fiul Noptii“, drama cu mare spectacol în 5 acte, (de cine?), tradusă de M. Pascaly. Corp nou de balet.

✕ (*Sciri teatrale din Viena.*) În „Burg-Theater“ la 12 l. c. se va juca pentru prima oară „Aria și Messalina“ de Wilbrandt. În operă comică la primăvară va debuta o trupă italiană, în frunte cu dn'a Desiré Artot. În Carl-theater la 27 nov. s'a jucat a 133-oară operetă „Angot“ de Lecoq.

✕ (*Theater-Carcome“ din Milano,*) renovat foarte pompos, se va redeschide la mijlocul lunii curente cu operă „La Forza del Destino“ de Verdi, după care va urma „Martha“ de Flothow.

M u s i c a .

• (*Societatea „Romania Juna“*) cu ocaziunea adunării sale generale, la 24 nov., a ținut un concert, după următorul program: 1. *Scheletti*. Dedicățiune dămnei R. T., cântat cu acompaniament pe pian-forte, executat de Dr. med. Hosanu și Dr. med. Ciurcu. 2. *Bériot*: Din concertul II., esec. pe violina de stud. med. dl. Baiulescu, cu acomp. pe pian-forte. 3. *Declamațiune* ținută de Dr. jur. Coeșchi. 4. *Paladilhe*: Mandolinată, cântat cu acomp. pe pianoforte, esec. de *Dn'a Gabriela Ionescu* și Dr. med. Ciurcu. 5. *Wiest*: Fantasia națională, esec. pe violina de stud. med. G. Baiulescu, cu acomp. pe pian-forte. 6. *Florcsen*: Stelutia cântat cu acomp. pe pian-forte, esec. de Dr. med. Hosanu și Dr. med. Ciurcu. — Toti diletanții au interpretat cu succes piesele lor, deosebitu înse dn'a Ionescu din Aradu cu vócea-i sonoră și bine cultivată a încântat pe toti. Dlu G. Baiulescu și dlu Ciurcu prin dexteritatea artii, ér dlu Hozanu cu vócea sa plăcută au făcutu efect mare. Intre publicu s'a vediat dnele: Matilda Damba, Maria Filisianu, Ermina Maniu cu sora-sa domnișórá Blanca Haica, dn'a Alcozu din România, și altele.

⊙ (*La Táborzky și Parsch*) în Budapesta a aparut: „Mansell Angot“, polca-marsiu, din operetă lui Lecoq, compusă de Filipu Fahrbach. Prețulu 60 cr.

⊙ (*„Walkürri“*) de Richardu Wagner nu se voru reprezintă în lun'a acést'a la Budapesta, din caús'a că artistii din Viena nu potu participa.

Industria și comerțiu.

|| (*Carnea de calu*) are mare trecere și la Berlin. În anul 1865 s'au tăiat 2400 de cai, ér în anul 1873 numărulu s'a urcat la 7000.

|| (*Carnea.*) În Anglia, ca și în multe alte țeri, carnea este scumpă și chiar foarte scumpă. De aci se nascú ide'a de a se aduce, din imensele regiuni ale Americii de sud, unde stoculu de carne este nelimitat, produse destinate claselor de jos. De la idea s'a trecut la faptu. Publiculu mai antâiu a aretat ore-care nencredere, înse puțin câte puțin s'a deprinsu cu conservele de carne ce vinu din Australia. Dar carnea conservată nu este ca cea prospeta, și deci s'a cautat a se aduce acést'a din urma pe bastimente construite expresu pentru acestu sfirsitu și prevenite

cu gھیاتیا abundanta. — Se vede înse, că încercările n'au reusitu pe deplin. Problem'a ar fi rezolvată cu satisfactiunea generală, deca s'ar isbuti a se transporta peste Oceanu animale vii; în acestu casu carnea ieftină séu celu puțin mai ieftină n'ar lipsi poporatiunii. Anulu trecut s'a făcutu o încercare în acestu gen, expediandu-se animale vii de la New-York pentru Liverpool. Anulu acést'a se va face o alta încercare mai mare: se va expediá din Chicago pentru Liverpool, pe mare și St. Laurentiu, prin Montreal, unu vasu cu animale vii.

Tribunale.

| (*Advocatu nou.*) Dlu Basiliu Almasianu, din Transilvania, a făcutu la 28 nov. censura advocatiale la tabl'a regéscă d'aice.

| (*Ministrulu justitiei*) a îndreptatú catra judecatorii din țera unu cerculariu, invitandu-le, ca tóte actele menite pentru judecatorii din Austria sé se tramita la ministerulu de langa Maj. Sa, ca acél'a sé le traduca apoi — nemtiesce.

| (*O fét'a fara anima.*) Trecura mai multi ani, de candu unu omu din Timisióra si-a maritatú fét'a, dandu-i și o zestre cuviinciósa. Apoi urmara nesce ani rei și starea materială a parintelui începú a deveni totu mai deplorabilă, încátu fu silitu a cere imprumutu de la fiic'a sa 300 fl. Fét'a fara anima pretinse de la parintele séu asiá mari interese, încátu dator'ă de 300 fl. se urcă la 1200 fl., și de óra-ce dinsulu nu mai éră în stare sé plătesca, i se vendú cas'a în licitațiune, și o cumperá fét'a — cu unu prețiu bagatelú. Dins'a apoi i dede din mila (!) unu locusioru în poéta, sé se scutésca de ventu și de plóia.

| (*Guillotina în Ungaria.*) În proiectulu de codu penalu ungurescu, făcutu de ministerulu de justitia, precum se scie, figuréza și „ghillotina“ ca mijlocu de executare. Prim'a masina pentru acestu scopu s'a făcutu dilele trecute în o fabrică de aice, cu care apoi numai decátu se și facú încercare în curtea fabriciei. Rolulu delieventiloru fu reprezentatú de doi vitiei, — cari fure legeti de scandura; acést'a se redică, și prin o usióra apesare cutitulú cadu jósu, și în momentulu acél'a capulu de vitielu se aflá în corf'a de sub masina. Cutitulú apésa trei magi. Aspectulu guillotinei e destulu de infioratoriu.

| (*Dunarea obiectu de processu.*) Dunarea, după cum se scie, se forméza de desubtu de Donau-eschingen (marele ducatu de Baden) din reunirea a dóue riuri mari, Brege și Brigach. Intre Imindingen și Moehringen, detaliu uitatu de geografia și cele mai bune itinere; fluviulu, abia formatu, perde de odată, din caús'a naturei albice sale. Aceste trecu printr'unu terenu calcariu jurasicu crepatu, de dóue leghe în întindere, și se duc de forméza, se crede, isvórele riului Aach, — care se arunca în ramur'a de Sudu-Vestu a lacului Constantia, asiá în cátu, în modulu acést'a, Dunarea ar procurá apă Rinului. Acestu faptu se produce de candu e și Dunarea, dar acum tóta mas'a de apă se perde aprópe de Immindingen, asiá în cátu morile între acést'a localitate și Moehringen sunt reduse la inactiune. Proprietarii acestoru stabilimente cercetara, care e caús'a disparitiunii apei? și aflara dóue mari borte în alb'ă fluviului pe unde apele se precipita directu; deci ei s'au intrunitu la 3 oct. acolo unde disparu apele, spre a vedé ce este de făcutu, ca sé reme-

dieze reulu si s'au decisu sè incerce a astupá bortele in cestiune. Dar acésta va causá prejuditje morariloru din Arden, carora Aach le procura forti'a motrice, si Dunarea deci va face póte objectulu unui procesu. Pentru persónele ce cuno-cu natur'a solului pe unde curge Dunarea din josu de Donaueschingen si cari seiu câte cursuri de apa sunt in Carniolia si Istria, cari disparu in terenurile calcare, faptulu semnalatu nu le póte produce mirare.

Suvenirea mortiloru.

† (*Iulia Iorgoviciu,*) fic'a cetatianului romanu si episcopulu primariu alu bisericeii catedrale din Aradu, Dimitriu Iorgoviciu, a repausatu la 27 nov. in primaver'a etáti sale.

Depesie telegrafice.

— *Serviciulu „Familiei.“* —

Sibiú 2 decembre. Asta-di facendu-se votare, Pr. SS. episcopulu Mironu Romanu a intrunitu 43 de voturi; éra 45 au fostu albe. Mane va fi votare noua.

Sibiú 3 decembre. Asta-di din 88 de voturi, cu 51 de voturi episcopulu Mironu Romanu fu aleu metropolitu.

Post'a Redactiunii.

Avisu importantu. Dni restantieri binevoiesca a ni tramite séu pretiulu foii, séu numerile primite, dar netaiate, ca se le putemu da altora, cari le ceru pe bani gata, ér nu numai pe vorb'a de onóre, la care — precum se vede — in diu'a de adi nu multi tienu.

Rugare. Acei onor. abonanti ai nostri, cari nu au datin'a d'a legá „Familia“ sunt rogati a ni tramite nr. 28 si 39, cari nu se mai afla in espeditur'a nóstra.

Publicarea numelui abonantiloru se va continuá in numerulu viitoriu.

La carturarii poporului romanu.

Temeli'a ori carui nému e poporulu. A innaltia poporulu, este a innaltia insu-si némulu. Aventulu poporului in luminare, e aventulu némului intregu.

Trebue dara sè tindemu toti la desceptarea si poireira poporului nostru.

Unu mijlocu puternicu spre acestu scopu este si literatur'a.

Alte némuri au o bogata literatura poporala; noi inse n'avemu decâtu pré putine scrieri de acestu felu.

Asiá dara trebue sè dâmu si poporului nostru ce-va de cetitu.

Dar elu nu cetesce, — mi-se va respunde din unele parti.

Io nu sum de parerea acést'a. Toti cei ce amu vediutu, cà cu ce iubire cetesce tieranulu nostru „Alexandri'a“ si alte scrieri poporale, din cele putine câte avemu, — amu avutu prilegiulu a ne convinge, cà elu ar ceti bucurosu, de cumva ar avé ce?

N'avemu carti si foi pentru poporu, compuse dupa priceperea si placulu seu si scrise in limb'a lui neschimosita. Éta pentru ce nu cetesce elu!

Acésta convingere adanca e indemnulu gandiriloru mele, de mai multi ani. Si inca de atunce mi-am propusu sè concurgu si io cu puterile mele slabe, d'a puté dá poporului nostru ce-va de cetitu.

Incuragiatu de mai multi barbati vrednici de recunoscintia, éta vinu dara a ve insciintiá, cà la anulu nou voiu scóte pentru poporulu romanu o foitia cu numirea:

„Siedietórea“

care va eá *odata pe luna*, totu-de-una in prim'a, si va constá pe anulu intregu numai **1 florinu.**

Foiti'a mea, ferindu-se de politica, va cuprinde de tóte, ca dupa parerea mea poporulu va ceti cu placere: balade, doine si hore, povesti, intemplari, inventiature, anecdote, ciemeliture si altele. Scopulu meu de frunte este a o latí câtu mai multu in poporu, cà-ci printr'insa se va desvoltá gustulu de cetire, si astu-felu va face locu si altoru scrieri.

Éta vointi'a mea. Acuma, iubiti carturari ai poporului nostru, e róndulu dvóstre.

Me rogu dara de toti pretiú, notariú si invetiatoriú buni si adeverati ai poporului nostru, sè binevoiesca a introduce foiti'a acést'a in poporu. Sunt multe sate romanesci si in ele multi plugari cari seiu carte, si cari voru jertfi bucurosu 1 fl. pe anu pentru cà si ei, séu prunciú loru cari ambla la scóla, sè aiba o fóia romanésca.

Inca odata me rogu de toti iubitoriú de inaintare a poporului nostru, sè spriginésca acésta intreprindere! La intemeierea ei nu me indemnna cástigulu, cà-ci cu pretiulu de 1 fl. pe unu anu intregu de asiá ce-va nici vorba nu póte sè fia. Singurulu scopu alu meu e desceptarea si luminarea poporului.

Banii sè se tramita inainte, pe unu anu intregu; in rate nu se póte primí.

Budapesta 4 decembre 1874.

Iosifu Vulcanu.

Proprietariu, redactoru respunciatoru si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**

Cu tipariulu lui Alexandru Kocsi in Pesta. 1874. Callea tierrei nr. 39.

Exemplare complete mai avemu din inceputulu anului.